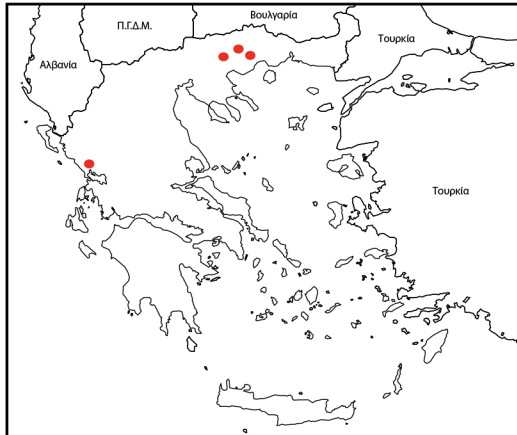

■ **Κατηγορία κινδύνου στην Ελλάδα:** Κρισίμως Κινδυνεύον CR
[B1ab(i,ii,iii,iv,v)+2ab(i,ii,iii,iv,v)]

■ **Κατηγορία κινδύνου διεθνής:** Κρισίμως Κινδυνεύον CR

Summary: A species with a very important disjointed distribution in the western and eastern sides of the Greek peninsula. It has been reported from four localities, three in the Strymon catchment (Aigiannis of Serres, Mylopotamos and Kefalari of Drama), in Macedonia, and one in Louros, in Epiros. It is a non parasitic species, having a very long larval period (up to 6 years) and a very short adult stage (only a few weeks). As larva, it remains in a hole in the soft bottom, feeding on particles which

are brought by very fast running clean water, an important ecological requirement. A second and equally important requirement is the quality and availability of the soft bottom. These types of habitat, especially in the Strymon catchment, are under a strong pressure of alteration (water pumping in Kefalari) and pollution (marble processing sedimentation in Mylopotamos, cafeterias sewage in Kefalari and Aigiannis). For better protection of the species, apart from any measure for the protection of its habitats, it is also recommended that a large publicity and awareness campaign of local ecological agencies and schools be raised by publishing booklets, maybe including other species in each area. The Greek Brook Lamprey is considered as Critically Endangered.

Εξάπλωση, πληθυσμιακά στοιχεία και τάσεις: Ο πληθυσμός του γκαβόχελου είναι κατακερματισμένος σε τέσσερις ανεξάρτητους πληθυσμούς (τρεις στο σύστημα του Στρυμόνα, στη Μακεδονία: Αϊγιάννης Σερρών, Μυλοπόταμος και Κεφαλάρι Δράμας, καθώς και ένας στην Ήπειρο: Λούρος). Όλοι χαρακτηρίζονται ως σπάνιοι. Μακεδονία: Σύστημα του ποταμού Στρυμόνα. Πηγές Κεφαλαρίου Δράμας (ή πηγές Βοϊράνης), που εκβάλλουν στον παραπόταμο Αγγίτη. Επίσης, έχει αναφερθεί και από τις πηγές Μυλοποτάμου Δράμας (ίδιο σύστημα) και τις πηγές Αϊγιάννη Σερρών, που εκβάλλουν απευθείας στον Στρυμόνα. Η περιγραφή του είδους ως νέου για την επιστήμη έγινε με βάση δείγματα από τις πηγές του Κεφαλαρίου, που αποτελούν και τον «τόπο αναφοράς» (type locality). Ήπειρος: Ποταμός Λούρος. Στον κάτω ρου του ποταμού (Φιλιπιάδα, Πέτρα, πηγές Μπαρμπανάκου και Στεφάνης). Ο πληθυσμός του Λούρου, που ήταν και ο πρώτος που ανακαλύφθηκε, πιστεύεται ότι ανήκει σε άλλο είδος, διότι, εκτός από τις μορφολογικές και ανατομικές διαφορές, υπάρχει και μεγάλη γεωγραφική ασυνέχεια εξάπλωσης.

Ποσοστό του πληθυσμού του είδους που βρίσκεται στην Ελλάδα: 100%

Οικολογία: Το είδος έχει παρατεταμένη προνυμφική ζωή (5-6 έτη), ενώ το στάδιο του ενήλικου είναι πολύ βραχύ (διαρκεί μόλις 1-2 εβδομάδες). Τα φύλα είναι χωριστά και η αναπαραγωγή λαμβάνει χώρα σε πηγαία νερά (καρστικές ή αναβρυστικές πηγές ή κεφαλόβρυσα ή κεφαλάρια) και στο τμήμα της εκροής που ακολουθεί, πιθανώς κατά τη χειμερινή περίοδο (έμμεσες εκτιμήσεις). Έπειτα από την εκκόλαψη των αβγών, οι προνύμφες που έχουν ουσιαστικές μορφολογικές και ανατομικές διαφορές από τα ενήλικα εισχωρούν μέσα στο μαλακό ίζημα, όπου προσανατολίζουν το στοματικό τους άνοιγμα αντίθετα στη ροή και τρέφονται σαπροφυτικά, κυρίως με βιογενή θρύμματα (detritus). Αφού φτάσουν σε μέγεθος 12-15 εκ. μεταμορφώνονται σε ενήλικα (εμφάνιση ματιών, στόματος, δοντιών, αναπαραγωγικών οργάνων), αναπαράγονται και πεθαίνουν, επειδή δεν μπορούν να τραφούν, αφού το έντερό τους δεν είναι λειτουργικό. Το ενδιαίτημα επομένως που απαιτούν οι προνύμφες είναι καθαρό νερό με ικανή ροή και πυθμένα αμμο-ιλυώδη. Το ενδιαίτημα αυτό, που είναι η πρώτη επιλογή του είδους, κάτω από σταθερές συνθήκες δεν μεταβάλλεται εποχικά, ενώ οι προνύμφες δεν φαίνεται να πραγματοποιούν μετακινήσεις. Μια δεύτερη επιλογή, παραπλήσια όμως, έχει παρατηρηθεί στον ποταμό Λούρο και ιδιαίτερα στις όχθες και στις αρδευτικές ή στραγγιστικές αύλακες με μαλακό υπόστρωμα.

Απειλές: Βασική απειλή για το είδος αποτελεί η αλλοίωση των ενδιαιτημάτων, όπως, για παράδειγμα, η διευθέτηση του πρानών και του πυθμένα (Λούρος) και η μείωση της έκτασης και του όγκου τους, σε συνδυασμό με τα έργα που συνοδεύουν την υδρομάστευση (αφαίρεση) του νερού, για οικιακή κυρίως χρήση (Μυλοπόταμος). Εξίσου σημαντική είναι και η όχληση εξαιτίας της ανάπτυξης στις ιδιαίτερου κάλλους περιοχές αυτές, της τουριστικής ανάπτυξης, καθώς και της οικιστικής φύσης ρύπανσης που τη συνοδεύει. Πλέον επικίνδυνη κρίνεται η έκχυση αποβλήτων από πετρελαιοειδή, όπως πλύσιμο αυτοκινήτων, απόβλητα λαδιών κλπ (Αϊγιάννης, Κεφαλάρι).

Μέτρα διατήρησης που υπάρχουν: Το είδος περιλαμβάνεται στο παράρτημα II της Οδηγίας των Οικοτόπων (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ) και στο παράρτημα III της Σύμβασης της Βέρνης.

Μέτρα διατήρησης που απαιτούνται: Το βασικό μέτρο διαχείρισης πρέπει να είναι η διατήρηση ικανής ποσότητας νερού στα συστήματα (κυρίως Μυλοπόταμο, αν επιβιώσει εκεί, και Κεφαλάρι) όπου ενδημεί και η μη ρύπανση του υποστρώματος (αμμοϊλή), καθώς και ενημέρωση με ειδικά φυλλάδια τοπικών περιβαλλοντικών οργανώσεων και σχολείων.